

N:o 164.

Af herr **D. Broström**, *i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående reglering af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel.*

Med anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående reglering af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel får jag afgifva följande motion.

Till följd af unionens upplösning måste frågan om en ny organisation af diplomat- och konsulatväsendet tagas under öfvervägande. Den 17 sistlidne november tillsatte äfven Kungl. Maj:t för ändamålet en särskild kommitté.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena gjorde vid kommitténs tillsättande uti statsrådet ett uttalande öfver vissa allmänna synpunkter, hvilka borde iakttagas vid en omorganisation af vår diplomati och vårt konsulatväsende, synpunkter, hvilka blefvo för kommitténs arbete i vissa afseenden ej allenast vägledande, utan äfven bindande. Jag tillåter mig i detta sammanhang fästa uppmärksamheten vid följande utdrag ur herr ministrerns anförande:

»Organisationen af konsulatväsendet står emellertid i en så nära förbindelse med organisationen af Sveriges diplomatiska representation i utlandet, att Eders Kungl. Maj:t redan ur denna synpunkt icke lär vilja för Riksdagen framlägga förslag rörande konsulatororganisationen utan att hafva tagit under noggrant öfvervägande, hvilka förändringar eventuellt böra införas i den diplomatiska organisationen.

Härtill sluter sig såsom en nödvändig komplettering att taga under behandling frågan om den lämpligaste organisationen af konsulatväsendets styrelse, för närvarande delad mellan utrikesdepartementet och kommers-

kollegium, likasom organisationen af utrikesdepartementet i sin helhet torde kräfvä en revision på grund af de nya förhållandena.

Vid utredningen af dessa utaf förhållandena betingade nya organisationer torde böra tagas i öfvervägande frågan om införande af reformer, ägnade att åstadkomma en sådan Sveriges representation i utlandet, hvilken på ett tillfredsställande sätt fyller tidens kraf.

Hvad beträffar *den diplomatiska och konsulära utbildningen*, torde stor vikt böra fästas å den praktiska sidan af densamma, och särskildt för konsulattjänstemän lärers större uppmärksamhet än hittills böra ägnas *deras utbildning i merkantilt hänseende*.

Slutligen torde jag få betona angelägenheten af att en liflig samverkan mellan *diplomati* och *konsulatväsendet* kommer till stånd.

För kommittén blef det sålunda en hufvuduppgift att finna lösningen till en organisation af vår utrikesrepresentation så beskaffad, att den på det mest effektiva sätt kunde fylla tidens kraf ur nyttighetens synpunkt. Det gällde framför allt att finna en anordning, som kunde skydda och förkofra vårt lands ekonomiska intressen i utlandet. För kommittén stod det snart klart, att detta icke kunde ske med mindre än att de diplomatiska och konsulära göromålen i hvarje land, där beskickningar voro ansatta, sammanfördes hos beskickningen, så att beskickningschefen samtidigt fungerade som generalkonsul för landet i fråga.

Den kungliga propositionen har enligt mitt förmenande ej med tillbörlig konsekvens tillgodosett de kommersiella intressena. Den stora, bärande tanke, som genomgår kommittéförslaget — att vi skola draga verklig praktisk nytta ur vår representation — den mötes visserligen af herr utrikesministern med välvilligt erkännande uti motiveringen till hans förslag, men ej i tillämpningen.

På grund af den korta tid, som återstår för Riksdagen att grundligt kunna pröfva kommitténs förslag och den kungliga propositionen, ligger det nära till hands att undersöka, huruvida det icke vore bättre att nu finna en provisorisk lösning, i hufvudsak baserad på nuvarande stater och organisationer, samt uppskjuta det definitiva lösandet till nästa riksdag, hvilken blefve i bättre tillfälle att ägna frågan en allsidig pröfning. Med styrka framhåller herr utrikesministern olägenheterna af att ej nu definitivt fastslå riksstatens tredje hufvudtitel. Och jag kan ej undgå finna hans skäl härför så starka, att jag, ehuru väl jag efter kommittébetänkandets aflämnande ej i någon mån rubbats uti de åsikter, som jag där anslutit mig

till, likväl finner det riktigare tillse, huruvida icke den kungliga propositionen skulle kunna modifieras i ett par punkter i närmare anslutning till kommitténs förslag hellre än att föreslå en provisorisk anordning.

Hvad som därefter återstår afvikande från kommittéförslaget kan efter hand förändras på de partiella reformernas väg.

Kommitténs förslag att indraga en del ministerposter eller förändra dem till chargé d'affairesposter är betingadt däraf, att kommittén betraktat organisationen uteslutande ur nyttighetens synpunkt. För ärendenas skötande torde icke erfordras mera, än hvad af kommittén föreslagits. Men om regering och Riksdag finna, att vårt lands ära tarfvar dyrare representationsformer, än hvad dess näringslif kräfvat, synes mig vara olämpligt att nu arbeta emot en sådan uppfattning. Med all aktning för det officiella livvets betydelse dristar jag mig likväl påstå, att det är först och främst vårt folks egen inneboende kraft, dess energi och företagsamhet, som skola bryta nya banor för vår handel, vår industri och sjöfart. Våra grannlands, Norge och Danmark, storartade utveckling i fjärran länder å såväl handelns som sjöfartens områden, ehuruval de saknat någon som helst officiell representation, bekräfta, att denna min tanke ej är förhastad.

Såsom ledamot af diplomat- och konsulatkommittén har jag med synnerligt intresse omfattat kommitténs åsikt, att ett sammanförande af de diplomatiska och konsulära ärendena i beskickningens hand skall vara en af hufvudbetingelserna för ett tidsenligt anordnande af vår utrikesrepresentation.

Ett afvikande från denna grundsats för vissa länder vore enligt mitt förmenande liktydigt med att uppdelas vår diplomati uti tvenne kategorier, den ena arbetande under hufvudsakligen likartade förhållanden som för närvarande, med en särskild lönad generalkonsul för landet, den andra under den nya anordningen med beskickningschefen som generalkonsul.

För det gamla finnes alltid en viss värn, ej minst inom diplomatin. Dess intvingande till att handlägga äfven kommersiella ärenden kommer naturligtvis att för mången diplomat vara en ovälkommen nyhet. Jag fruktar därför, att en dualism i organisationen skulle komma att verka i hög grad menligt på hela vår utrikesförvaltning.

Beskickningar, ej fungerande som generalkonsulat för landet, komme af många diplomatiska ämbetsmän att anses såsom någonting förnämligare, dit de företrädesvis ville söka sig. Sannolikt komme detta att verka deprimerande på arbetsdugligheten hos de andra beskickningarna, som möjligen skulle kunna anse sig stå i en mindre gynnsam ställning.

Herr utrikesministern har upptagit kommitténs förslag om beskickningars och generalkonsulats sammanslagning för alla af kommittén angifna

länder utom beträffande Storbritannien och Ryssland. Det återstår därför att tillse, huruvida en sådan åtgärd verkligen är af behovet påkallad.

Hvad Storbritannien beträffar, säger herr utrikesministern: »Här äro såväl de rent diplomatiska som de konsulära ärendena af den vikt, att de hvar för sig kräfva helt sin man.» Och han yttrar om Ryssland, att där är förhållandet i viss mån likartadt, samt tillägger: »Den man, som är satt att i vårt mäktiga grannrike företräda våra politiska intressen, måste häri se sin hufvuduppgift.»

Jag tillåter mig först hänvisa till den kungliga propositionen vidfogade bilagan 4, innefattande »Arbetsstatistik för Kungl. Maj:ts beskickningar». Antalet inkommande eller afgående skrivelser anser jag visserligen icke ensamt afgörande för att bedöma beskickningens hela arbetsbörda, men att det är en högst betydande faktor torde icke kunna förnekas. Såväl London som S:t Petersburg ha enligt denna statistik betydligt mindre göromål än Paris och Berlin.

Herr ministerns uttalande saknar därför enligt mitt förmenande tillräcklig grund, sedt ur synpunkten af göromålens omfång. Efter de norska göromålens afskiljande kan det snarare befaras, att en beskickning, bestående af minister, legationsråd och kanslist, skulle komma att sakna tillräcklig uppgift, om den ej hade att jämväl handlägga de konsulära ärendena för landet.

Men äfven om utaf statistiken hade framgått, att arbetets omfång uti London och S:t Petersburg är större än i Berlin och Paris, borde det likväl ej föranledt en olikartad anordning på dessa platser. Vål kan man tänka sig, att en ökning uti de diplomatiska och konsulära ärendena i framtiden kommer att äga rum. Detta synes mig dock endast föranleda en ökning af kanslipersonalen, hvilket är en naturlig utveckling, men ingalunda betinga ett särskiljande af göromålen på beskickning och generalkonsulat.

Enligt mitt förmenande vore det ett stort missgrepp, om Riksdagen nu skulle godkänna en organisation, däri tvenne af våra viktigaste beskickningar undandrogos skyldigheten att handlägga de konsulära ärendena och därigenom afhöllos från att mera intimt bevaka våra kommersiella intressen, som måste blifva vår diplomatis hufvuduppgift.

Jag erinrar i detta sammanhang om hvad herr utrikesministern säger uti sitt allmänna uttalande om kommittéförslaget. Han yttrar därom:

»Särskildt skänker jag allt erkännande åt den varma sträfvan, som genomgår detsamma att såvidt som möjligt är söka ställa vår utländska representation i handelns och näringarnas tjänst. Det är uppenbart, att, samma mån som den s. k. storpolitiken upphört att sysselsätta de smärre

staterna, föremålet för deras diplomati i väsentlig grad måste blifva ett fruktbringande stödjande af inhemsk näring och handel. Vid sådant framhållande synes mig kommitténs önskan att åstadkomma en närmare samverkan mellan diplomati och konsulatväsende vara förtjänst af varmt understöd.»

Man kan ej underlåta att känna en viss förvåning öfver att herr utrikesministern själf ej vill helt tillämpa de åsikter, som han synes omfatta med en sådan värme, och man blir nästan bekländ, då man läser det af mig redan åberopade yttrandet om ministern i S:t Petersburg, att han skulle äga en så omfattande hufvuduppgift uti de politiska intressernas bevakande, att han ej skulle kunna taga befattning med de konsulära göromålen, utan att en lönad generalkonsulsbefattning, hvilken icke tarvats, då göromålen under föreningen med Norge voro betydligt större, nu skulle visa sig erforderlig.

Helt visst har vår minister uti Ryssland viktiga politiska intressen att bevaka. Men den allmänna meningen uti vårt land är, att just i Ryssland skola vi se framtidslandet för afsättningen af vår industris alster. detta så mycket mer som vi själfva äro stora kunder i detta land och den växelverkan, som är en af grundvalarna för en intimt kommersiell förbindelse, i framträdande grad just här föreligger.

För att underlätta beskickningarnas arbete med de konsulära göromålen och öfver hufvud befordra våra kommersiella intressen hade kommittén föreslagit anställande af handelsattachéer vid bl. a. beskickningarna uti Petersburg, Berlin, Paris och London. Kommittén hade föreslagit, att på dessa poster skulle företrädesvis anställas yngre, men erfarna köpmän. Herr utrikesministern har upptagit kommitténs idé, men i en modifierad form. För beskickningarna uti Paris och Berlin har föreslagits för skötandet af de konsulära göromålen anställande af s. k. konsulatråd, hvilka skulle äga företrädesvis konsulär utbildning. Här lägges alltså större vikt vid de administrativa göromålen än näringslifvets kraf på sakkunnig ledning af de kommersiella. Jag ser emellertid ingen anledning, hvarför icke under ett konsulatsråds titel skulle kunna trifvas en person med närmare de kvalifikationer, som kommittén tänkt sig hos handelsattachéerna.

Alla skäl synas mig därför tala för att våra beskickningar uti Ryssland och England organiseras efter samma grunder som uti Frankrike och Tyskland samt att den konsulära representationen i S:t Petersburg och London ordnas enligt kommitténs förslag.

Skulle det för rangens skull anses erforderligt gifva konsuln i London generalkonsuls titel, då kan det ju ske likaväl här som för konsuln i Hamburg, där en liknande anordning ställts i utsikt.

Ministrarnes aflöningsförmåner utgjorde föremål för vidlyftiga diskussioner inom kommittén. Bland de viktigaste posterna ansågs S:t Petersburg vara den plats, som tarfvade största lefnadskostnaderna, men det ansågs likväl ej vara lämpligt att skilja den från Paris och London i aflöningshänseende. Mig förefaller det ur flere synpunkter obehöfligt föreslå högre aflöning till ministern i London än i Paris och S:t Petersburg.

Beträffande den föreslagna beskickningen i Japan har jag ensam inom kommittén afgifvit afvikande mening. Då Kungl. Maj:t upptagit kommitténs förslag, vill jag här motionsvis föreslå, att detsamma ej måtte vinna Riksdagens bifall. Under hänvisning till min i kommittébetänkandet intagna reservation vill jag här med styrka häfda, att våra ekonomiska intressen för närvarande ingalunda kräfva en så dyrbar anordning som den föreslagna. Huru mäktigt det japanska rikets inflytande på den europeiska politiken än må vara, synes det mig fullständigt saknas positiva skäl för att nu kasta oss in på storpolitikens områden i fjärran Östern. I hvarje fall torde det vara förhastadt att vid innevarande riksdag fatta beslut i denna viktiga fråga. Min åsikt är, att innan vi upprätta en beskickning vare sig i Kina eller Japan, bör detta föregås af utsändandet af en utomordentlig politisk-kommersiell kommission med syfte att göra vårt fosterland mera känt där ute och bereda jordmånen för ett omfattande kommersiellt arbete mellan vårt land och fjärran Östern.

På grund af hvad jag ofvan anført får jag vördsamt hemställa, att Riksdagen ville besluta följande ändringar uti Kungl. Maj:ts förslag till aflöningsstat för beskickningar och konsulat.

Ryssland.

	Summa kronor.
<i>S:t Petersburg.</i>	
Minister	57,000
Legationsråd	13,200
Konsulatråd, arfvode	13,200
Kanslist, arfvode	3,600
<i>Helsingfors.</i>	
Generalkonsul	15,000
Kanslist, arfvode	2,400
<i>Moskva.</i>	
Konsul	15,000
<i>Riga.</i>	
Vice konsul	7,200

Storbritannien och Irland.

<i>London.</i>	Summa kronor.
Minister	57,000
Legationsråd	13,200
Konsulatråd, arfvode	13,200
Kanslist, arfvode	3,600
Konsul	13,200
Vice konsul	7,200
<i>Glasgow.</i>	
Olönad konsul	—
Vice konsul	7,200

Japan.

<i>Tokio.</i>	
Anslag till kanslikostnader	2,500

Enär de föreslagna konsulatråden enligt mitt förmenande kommit att nära motsvara kommitténs handelsattachéer, synes mig, att reservationsanslaget för handelsattachéer bör minskas till kronor 24,000 eller det belopp, som af kommittén föreslagits att sammanlagdt utgå till handelsattachéerna i Turkiet och Kina.

Jag får därför jämväl anhålla, att statsutskottet behagade företaga de ändringar i staternas och anslagens slutsummor, som af denna min motion kunna föranledas.

Stockholm den 5 maj 1906.

Dan. Broström.